

Main Street na de Meltdown.

Johan Albrecht
Senior Fellow

Tien jaar geleden begon Philip Roth met American Pastoral aan zijn schitterende trilogie over het Amerika van de tweede helft van de twintigste eeuw. In het eerste boek presenteert Roth met Seymour 'Swede' Levov een ogenschijnlijk succesvol zakenman die vanbinnen worstelt met een toenemend onvermogen om de realiteit te vatten en er een plaats in te vinden. Hoe ouder en rijker hij wordt, hoe vluchtiger en chaotischer de kleine en grote drama's aan hem voorbij lijken te gaan.

Met een economie die momenteel luider kraakt dan tijdens het neerstorten van de Twin Towers, voelen vele Amerikanen zich verwant met Seymour Levov. Het aantal blogs en zelfhulpgroepen over de money meltdown is niet meer te tellen. In bepaalde straten staan letterlijk alle huizen te koop.

Ouders kunnen on-line advies krijgen om het dreigende bankroet aan hun kinderen uit te leggen.

Amerikaanse gezinnen zagen hun vermogen het afgelopen jaar inkrimpen met 6 000 miljard \$ waarvan 1 000 miljard \$ in de laatste vier weken. Naar verwachting zal de binnenlandse consumptie in het derde kwartaal krimpen met zo'n 3 procent. Dit is ongezien sinds 1983. Alleen een toename van de export kan de schade beperken in het derde kwartaal. Belangrijke sectoren incasseren recordverliezen. GM verloor in het tweede kwartaal 15.5 miljard \$. In september 2008 daalde de autoverkopen in de VS met 26.6% in vergelijking tot september 2007. 2008 was al een rampjaar voor GM, Ford en Chrysler en velen schreven dit toe aan de hoge olieprijsen waardoor de Amerikaanse consumenten overschakelden naar energiezuiniger modellen.

Intussen leek Honda, het merk met het energiezuinigste gamma op de Amerikaanse markt, op weg om van 2008 een recordjaar te maken met stijgende verkopen tot half 2008. In september daalde de verkoop van Honda echter met 24% ten opzichte van vorig jaar. Ook Toyota zag de verkopen dalen met 32.3%. Intussen rommelt het ook in het luchtruim. American Airlines telde in september 12% minder passagiers op binnenlandse vluchten.

Hoewel het collectieve economische angstzweet uitbreekt, wordt toch verwacht dat de Amerikaanse economie dit jaar zal groeien met een kleine 2%. In het tweede kwartaal bedroeg de groei zelfs 2.8% maar dit heeft veel te maken met eenmalige fiscale voordelen. Tussen 2002 en 2006 kregen de Amerikanen heel wat te verwerken; 9/11, de War on Terror, Irak, Katarina, schandalen zoals Enron, 14 kredietkaarten per gezin, toenemende twijfels over de rommelkredieten en een continue stijging de energieprijzen. Toch groeide de Amerikaanse economie in dezelfde periode met gemiddeld 3.4% per jaar. Een blik op de reële economie leert zelfs dat de Amerikaanse economie een toonbeeld is van stabiliteit. Zo nam de industriële productie tussen 2003 en 2007 jaarlijks toe met zo'n 2% terwijl deze in 2001 daalde met 3.4%. In de wonderjaren van 1993 tot 2000 steeg de industriële productie jaarlijks met 3.8%. Nog verrassender is de benutting van de industriële capaciteit. Deze steeg van 74.8% in 2002 naar 81% in 2007.

Met een benutting van 80.9% in 2006 geeft de Amerikaanse industrie de laatste jaren geen krimp. Wat is er dan wel nodig om de Amerikaanse economie echt hard te raken?

Philip Roth pent vooral personages neer die gans hun leven doen waarin ze echt goed zijn. Opportunisten blijven het geluk forceren, twijfelaars blijven twijfelen, schrijvers blijven

schrijven in plaats van zelf te leven en geperverteerde vrouwenlopers blijven...

Een dergelijke persistentie typeert ook de Amerikaanse economie. Deze heeft wankelende financiële fundamenten maar is altijd zeer competitief gebleven. Competitiviteit vraagt een attractieve economische omgeving waarin investeringen in kennis en innovatie worden gestimuleerd. Vooruitgang is alleen mogelijk mits het scheppen van de juiste omstandigheden en er zijn geen garanties voor economisch succes.

Het Amerikaanse antwoord op de opkomst van Azië is o.a. het American Competitiveness Initiative waarbij tussen 2006 en 2016 zo'n 140 miljard \$ extra zal worden uitgegeven aan onderzoek en innovatie. En de Amerikanen

investeerden al veel meer in onderzoek dan de Europese Unie. Dit jaar stevent de Amerikaanse begroting af op een tekort van 2.9% maar aan de stijgende uitgaven voor basisonderzoek wordt niet geraakt.

**Competitiviteit
vraagt een
attractieve
economische
omgeving
waarin
investeringen
in kennis en
innovatie
worden
gestimuleerd.**

2008 is een jaar met zeer hevige turbulenties. De kansen die de toekomst biedt, blijven echter bestaan. De financiële opkuis is belangrijk maar het zijn de fundamenteën van de reële economie die toekomstige welvaart zullen brengen. Hoe sneller en drastischer de opkuis, hoe beter. John Naisbitt stelt niet onterecht dat probleemoplossers zich noodzakelijk bezig houden met gisteren. En dat heeft hoge opportuniteitskosten.

Johan Albrecht
Senior Fellow

Verscheen als
opiniestuk in
De De Tijd op
8 oktober 2008

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
"Think-tank" et "do-tank" indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.

Itinera Institute VZW-ASBL
Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69
info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org